

П. С. Гаджієва
студ. III курсу
спеціальність «Право»
Науковий керівник: к.ю.н., доц. О. В. Байло

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Ринок праці – це відповідний простір, на якому одні люди реалізують свої професійні якості, а інші задовольняють свою потребу в найму таких людей для виробництва товарів і послуг. Згідно з ч. 2 ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. В Україні заборонено будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей [1, ст. 43].

На формування та розвиток ринку праці у будь-якій державі впливає низка чинників, до яких можна віднести: демографічні, науково-технічні, соціально-політичні, рівень інфляції та ін. В Україні ринок праці створюється у сукупності показників вищезазначених критеріїв і у сучасному вигляді, на жаль, має багато проблем, зокрема у сфері працевлаштування молоді. Певна криза попиту і пропозиції праці особливо серед молодого населення призводить до такого негативного явища, як підвищення рівня безробіття – ситуація, при якій частина активного працездатного населення не може знайти роботу, яку вони здатні виконувати. Зазначена проблема обумовлена відсутністю чіткого механізму правового регулювання працевлаштування молоді в Україні та неоднаковістю застосування деяких норм трудового законодавства.

Аналізуючи норми, що безпосередньо чи опосередковано стосуються молодіжної політики та зайнятості молоді в Україні, треба визначити їхню величезну кількість, серед яких треба виділити, по-перше, ратифіковані міжнародні акти: Загальна декларація прав людини 1948 р., Європейська

соціальна хартія, 1996 р., Конвенція ООН про права дитини, 1989 р., Конвенція МОП № 2 про безробіття, 1919 р., Конвенція МОП № 10 про мінімальний вік допуску дітей до роботи в сільському господарстві 1921 р. та ін. Серед національного законодавства, треба зазначити такі нормативні акти: Конституція України, Кодекс законів про працю України (далі – КзпП України), закони України: «Про зайнятість населення», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про загальну середню освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства» та інші закони та підзаконні акти. Незважаючи на значну кількість норм, що регулюють зазначене питання, їх ефективність є невисокою, а деякі з них зовсім не відповідають іншим.

Однією з нагальних залишається проблема визначення нормативного поняття молоді. Так, у ст. 1 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» зазначається, що молоді громадяни – це громадяни України віком від 14 до 35 років [2, ст. 1]. Чинний Закон України «Про зайнятість населення» встановлює працездатний вік осіб від 16 років [3, ст. 1]. В ст. 197 КзпП України використовується термін «працездатна молодь», а саме громадяни України віком від 15 до 28 років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійних навчально-виховних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу або альтернативної (невійськової) служби [4, ст. 197]. Виходячи з вищевказаних норм, треба зазначити, що законодавство України не має чітко визначеного віку молоді, тому проблема потребує законодавчого вирішення для більш ефективного працевлаштування молоді.

Значної уваги потребує проблема неефективності державних гарантій працевлаштування молоді, що вперше приймається на роботу. Так, відповідно ст.14 Закону України «Про зайнятість населення», з метою працевлаштування неконкурентоспроможних на ринку праці осіб, зокрема молоді, для підприємств із чисельністю працівників понад 20 осіб встановлюється квота в розмірі 5 % середньооблікової чисельності штатних працівників за попередній календарний рік [3, ст. 14]. На думку А. А. Батюк, механізм контролю виконання цієї норми закону є недосконалим, тому що штраф у двократному розмірі мінімальної заробітної плати стягується, лише якщо роботодавець, звернувшись за сприянням для працевлаштування зазначеної категорії громадян до центру зайнятості, надав необґрунтовану відмову у працевлаштуванні направленої до нього особи. Таким чином, санкції встановлено не за невиконання квоти, а лише за відмову у працевлаштуванні, що буде визнана необґрунтованою [5, с. 100].

Також треба зазначити, що українським законодавством передбачені такі заходи працевлаштування молоді, як: стажування студентської молоді, компенсації єдиного соціального внеску за працевлаштування та ін. Проте на практиці такі заходи неохоче здійснюються роботодавцями, які посилаються на непрофесійність та мало ефективність молодих працівників.

Зокрема, відповідно ст. 27 Закону України «Про зайнятість населення», роботодавцю, який працевлаштовує на нове робоче місце громадян, зокрема квотну категорію молоді, що вперше наймається на роботу та звернулася до центру зайнятості протягом шести місяців після закінчення або припинення навчання, та яким надано статус безробітного, за направленням територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, строком не менше ніж на два роки щомісяця компенсуються фактичні витрати у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за відповідну особу за місяць, за який він сплачений [3, ст. 27].

Отже, правове регулювання працевлаштування молоді в Україні є недосконалим та потребує змін. Зокрема, важливим є чітке законодавче визначення вікових меж такої соціальної групи, як молодь, що призведе до єдиного визначення кола цих осіб. Актуальною залишається потреба вдосконалення процедури стимулювання роботодавців для прийняття на роботу молодих осіб, що потребують досвіду і гарантій працевлаштування.

Список використаної літератури

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 16. Ст. 167.
3. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.
4. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради України УРСР*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
5. Батюк А. А. Державне регулювання ринку праці молоді в Україні : дис. ... канд. з держ. управ. : 25.00.02. Харків, 2018. 224 с.